

Sociální aspekty péče o nemocného s Alzheimerovou chorobou

**NOVÁ
EDICE**

Kateřina Duřková

Martina Hasalíková

Autoři:

Bc. Kateřina Dušková – Česká asociace pečovatelské služby, Praha 6

PhDr. Martina Hasalíková – Poradna pro pečovatele v rámci klinické části AD Centra,
Neurologická klinika FNKV Praha 10

Tato kniha ani žádná její část nesmí být kopírována, rozmnožována ani jinak šířena bez souhlasu vydavatele.

© **Pfizer, 2010**

Illustrations © Grifart spol. s r.o., 2010, Jan Novák, 2010

Typography © Grifart spol. s r.o., 2010

Cover © Grifart spol. s r.o., 2010

Vydal Pfizer spol. s r. o.

Grafická úprava, sazba a produkce: Grifart spol. s r.o., 2010

Tištěno v České republice

OBSAH:

Jak komunikovat s nemocným s Alzheimerovou chorobou

Alzheimerova nemoc mění osobnost nemocného	4
Poruchy paměti	4
Poruchy chování	5
Co pomáhá usnadnit Vaše vzájemné porozumění	5
Ochrana vlastních zdrojů pečovatele	6

Jak zabezpečit péči o nemocného s Alzheimerovou chorobou

Úvod	9
Příspěvek na péči	9
Jak požádat o příspěvek na péči	9
Použití příspěvku na péči	10
Pravidla vyplácení příspěvku na péči	10
Podle čeho se stanovuje výše příspěvku na péči	11
Výše příspěvku na péči pro osoby starší 18 let činí za kalendářní měsíc	12
Dávky sociální péče	12
Mimořádné výhody	13
Kompenzační pomůcky	13
Poskytovatelé sociálních služeb	14
Pečovatelská služba	15
Osobní asistence	15
Odlehčovací služby	15
Centra denních služeb	16
Domy pro seniory a domovy se zvláštním režimem	16
Domácí zdravotní péče – home care	16
Řízení o způsobilosti k právním úkonům	17
Důležité kontakty	18
Příloha: Formulář „Žádost o příspěvek“	19

Jak komunikovat s nemocným s Alzheimerovou chorobou

Alzheimerova nemoc mění osobnost nemocného

Je samozřejmé, že se často můžete cítit bezradní, smutní z toho, jak se Váš blízký proměňuje z maminky či tatínka, kteří si vždy uměli poradit, v toho, kdo si teď nemůže vzpomenout na to, co jste jim říkali, a v pokročilém stadiu nemoci možná i na to, kdo jste.

Tím, že porozumíte změnám, které nemoc provázejí, se můžete vyvarovat zbytečných nároků na nemocného a prožít s ním chvíle, které mohou být naplněné úplně jinou kvalitou kontaktu, než na který jste byli dosud zvyklí. Možná pro lepší pochopení může posloužit i popis toho, jak se člověk nemocný AN může cítit. Pokuste se představit si, že jste mezi lidmi, kteří se k vám hlásí, ale Vy je neznáte. Nevíte, o čem mluví, nerozumíte tomu, a když se snažíte chytit rozhovor, utíká Vám začátek a pak už si to nemůžete poskládat dohromady, nejde to. Nevíte, co máte dělat, ale dobře si uvědomujete to, že dříve to bylo jinak.

Změny chování spojené s Alzheimerovou nemocí (AN)

Je dobré připravit se na to, že Váš blízký může v různě dlouhé době měnit své chování. Tyto změny jsou pro rodinu a jeho okolí velice náročné a je dobré vědět o tom, v jakých oblastech se projevují.

Poruchy paměti

Časté bývají poruchy paměti, nemocný si najednou nemůže vzpomenout, jak to tehdy bylo. Může odbíhat k jiným verzím příběhu či „vymýšlí“ situace, aby to zamaskoval. Dobré je zde citlivě poslouchat, neskákat do řeči, **„neopravovat“ a nevyvracet**, např.: „ale takhle to nebylo, prosím tě...“, to je nesmysl“ apod.

Pomáhá spíše mírně upozornit na to, že Vy si situaci vybavujete trochu jinak. Pokud nemocný není podrážděný, můžete mu situaci jemně připomenout třeba fotografií či Vaší společnou vzpomínkou, která se k tématu váže.

Nemocný si velmi dlouho pamatuje na způsob, jak s ním mluvíte, i když si už nemusí pamatovat mnoho jiného. Konfrontace a konflikty vyvolávají u nemocných pocit nepochopení, agrese a ztěžují komunikaci.

Neustálé opakování např. té samé věty nemocným

Opravdu náročné pro okolí bývá časté opakování nějakého tvrzení, zážitku či postřehu nemocným. To bohužel k nemoci patří a jediným způsobem jak to zvládnout je nekonečná trpělivost... Tyto otázky mu slouží jako důležitá spojnice s realitou. Je to možná jeden z posledních zbytků toho, co si pamatuje, a potřebuje se ujistit, že to tak opravdu je. Vysvětlovat nemocnému, že už jste to dnes slyšeli 100x, nepomůže, protože si to nepamatuje. Spíše se může cítit dotčený a nerozumí tomu, proč se najednou zlobíte.

Poruchy chování

K nemoci také patří poruchy chování, ke kterým se může přidat časoprostorová dezorientace. Nemocnému se prolíná minulost a současnost, často něco hledá.

Někdy se stává, že obviňuje své okolí, že mu něco ukradli či schovali (např. peníze nebo klíče). **V takovém případě pomáhá nevyčítat, neobviňovat a nevysvětlovat.** I když je těžké vydržet, pokuste se chvíli „hledat“ také a poté přenést pozornost nemocného na něco jiného. Často pak zapomene, že něco úporně potřeboval či hledal. Podezřívavé chování může být známkou vnitřní nejistoty nemocného, kterou lze zmírnit klidným a vstřícným přístupem.

Někdy se nemocný může dostat do příliš velké nepohody, obviňuje ostatní, je agresivní nebo má halucinace. Tyto stavy je dobré konzultovat s ošetřujícím lékařem – specialistou, se kterým se po důkladném vyšetření dohodnete na případné léčbě.

Co pomáhá usnadnit Vaše vzájemné porozumění

Pochopení smyslu toho, co říkáte, usnadní, **když se naučíte na nemocného mluvit v krátkých jasných větách, jednoduše, aby tomu dobře rozuměl. Promyslete si dopředu sdělení tak, aby obsahovalo jen 1 informaci.**

Pokud Váš blízký dobře slyší, není potřeba křičet. Nejlepší je mluvit příjemně a klidně. Sdělení by neměla rušit televize či rádio – tedy další hlasy, které by nemocného mohly mást. Dívat bychom se mu měli do obličeje. Řeč je možné doprovodit například stiskem ruky či pohlazením ramene. Není dobré klást několik otázek najednou či stavět nemocného před složitější rozhodnutí.

V pokročilejším stadiu AN je dobré dodržovat stereotypy, které nemocnému pomáhají orientovat se v realitě. Dobré je shodnout se na tom samém oslovení při navazování kontaktu, na stejném dotyku (např. pohlazení paže). Nemocný by měl být obklopen jemu známými předměty, měl by jíst a pít to, co mu chutná a co má rád. Můžete zavzpomínat na dobu mládí, povídat s ním o jeho rodičích či mu ukazovat fotografie z dřívější doby. Možností jak být spolu je spousta.

Změny a nové zážitky nemocnému s AN neprospívají

Obvykle platí, že nemocnému s demencí příliš neprospívají změny (např. časté přestavování nábytku, přemisťování jeho osobních věcí či pobyt v různých prostředích). Pro nemocného je rozmístění nábytku či jeho oblíbený hrnek důležitou spojnicí s realitou. Nové zážitky a mnoho podnětů najednou mohou v nemocném prohlubovat zmatek, který často ventiluje např. vztekem či utíkaním.

Trénování zachovaných schopností nemocného

Naopak je vhodné s nemocným různě „třénovat“. Na kalendáři například pravidelně označujte, který je dnes den. Vhodné jsou jednoduché činnosti a dodržování pravidelného režimu dne, na který jste spolu zvyklí. Vycházejte na procházky, na místa, kde to znáte a které máte spolu rádi. Nemocný Vám doma může pomáhat s nejrůznějšími činnostmi. Některé věci je třeba připravit tak, aby je nemocný zvládl, protože každá pochvala či povzbuzení jsou pro něj velice důležité.

Stavy beznaděje patří k péči o nemocné s AN

Komunikace s nemocným, který má z důvodu demence zhoršený kontakt s realitou, je velice náročná na trpělivost a klid. Takové stavy jako výbuchy vzteku, obrovská únava, nechut odpovídat na neustálé otázky a myšlenky na to „už at' je to za mnou“ jsou naprosto běžné, neobviňujte se za ně. Jsou to signály, které hlásí, že docházejí síly a není dobré je ignorovat.

Ochrana vlastních zdrojů pečovatele

Velice důležitá je pro pečovatele doba pravidelného odpočinku. Není možné o někoho dobře pečovat, když je člověk sám úplně unavený a vyřízený. Nezapomínejte proto prosím na důležitost toho, abyste si opravdu alespoň jednou týdně, už od začátku onemocnění Vašeho blízkého, našli chvíli na sebe, na návštěvu kadeřníka, přátel atp.

Neopomíjejte své vlastní zdraví

Váš zdravotní stav si také zaslouží pravidelnou péči a pozornost. Návštěva praktického lékaře by se neměla odkládat na dobu „až to půjde“, stejně tak jako pravidelné stomatologické a pro ženy gynekologické prohlídky.

Průběh Alzheimerovy nemoci

Nemoc a její průběh jsou u každého jiné. Také různou dobu trvá, než v některých případech a zdaleka ne u každého postoupí natolik, že se nemocný stane zcela závislý na péči druhé osoby, sám se neumyje, neoblékne, nenají.

Také komunikace bývá postupně složitější, ale je dokázáno, že i v této fázi může nemocný dobře zrcadlit pocity z tváře druhého, dokáže cítit přijetí a lásku. Pokud vnímáte, že náročné ošetrovatelské úkony již nejsou ve Vašich silách, neváhejte využít podpory poskytovatelů sociálních či zdravotních služeb anebo specializovaných center. Pečovat o nemocného s AN je jeden z nejtěžších životních úkolů.

Zdroje:

Buijssen, H. Demence: průvodce pro rodinné příslušníky a pečovatele. 1. vyd. Praha: Portál, 2006. 132 s.; (Rádcí pro zdraví); ISBN 80-7367-081-X

Klvetová, D. Dlabalová, I. Motivační prvky při práci se seniory. 1. vyd. Praha: Grada, 2008. 202 s. ISBN 978-80-247-2169-9 (brož.)

www.gerontologie.cz

Jak zabezpečit péči o nemocného s Alzheimerovou chorobou

Úvod

Diagnóza Alzheimerovy nemoci (dále AN) je velkým zásahem do celého rodinného systému. Stát aktivně podporuje pečovatele promyšlenou soustavou příspěvků a dávek. Díky tomu je možné zajistit, aby nemocný spolu se svou rodinou dokázali lépe zvládat projevy i dopady AN a nemocný mohl zůstat co nejdéle v domácím prostředí. V této příručce naleznete ucelený přehled dávek a orientaci v podmínkách jejich čerpání.

Příspěvek na péči

Příspěvek na péči je poskytován:

- osobám s dlouhodobě nepříznivým zdravotním stavem, což znamená, že takový stav trvá minimálně jeden rok a více,
- osobám s předpokladem trvání nemoci – jako v případě AN,

kteří jsou závislé na pomoci jiné fyzické osoby za účelem zajištění potřebné pomoci, tzn. péče o vlastní osobu a zajištění soběstačnosti.

Jak požádat o příspěvek na péči

O příspěvek na péči (dále PnP) je možné písemně požádat na sociálním odboru obecního úřadu obce s rozšířenou působností, v jejímž spádovém území má žadatel (nemocný) trvalý pobyt.

Žádost o PnP musí kromě běžných náležitostí obsahovat také:

- označení osoby blízké nebo jiné fyzické osoby nebo právnické osoby, která osobě poskytuje nebo bude poskytovat pomoc,
- způsob pomoci a
- písemný souhlas osoby blízké nebo jiné fyzické osoby nebo právnické osoby s jejím poskytováním.

O pomoc se při vyplňování formuláře žádosti o PnP můžete obrátit na pracovníka sociálního odboru odpovědného za přijetí žádosti.

Po podání žádosti proběhne sociální šetření v domácnosti žadatele (provádí sociální pracovník úřadu návštěvou nemocného v domácím prostředí).

Zdravotní stav posuzuje posudkový lékař, který určí na základě všech získaných informací stupeň závislosti žadatele na pomoci jiné fyzické osoby. Podklady mu zaslá praktický lékař žadatele, takže je dobré všechny zprávy od ostatních lékařů – specialistů praktickému lékaři pravidelně nosit. Po určité době pak poštou obdržíte rozhodnutí s vyjádřením posudkového lékaře s informací o přiznané výši příspěvku.

Použití příspěvku na péči

PnP lze použít pouze jako:

- odměnu za péči pro blízkou osobu, nebo
- úhradu za úkony či služby poskytnuté profesionálním poskytovatelem.

Příjemce PnP je **povinen** využívat příspěvek na zajištění potřebné pomoci osobou blízkou nebo poskytovatelem sociálních služeb, který je zapsán v registru poskytovatelů sociálních služeb^{*1}. To znamená, že **není možné** příspěvek využívat k nákupu léků, zdravotních pomůcek, oblečení či jídla, hrazení nájemného ani dalších nákladů spojených s bydlením. Příspěvek je určen na úhradu služeb, které čerpá žadatel (nemocný).

Pečující osobě stát hradí zdravotní pojištění, doba pečování se započítává do důchodu

Úřad, který vyplácí PnP, vydá na vyžádání příjemce **potvrzení**, že péči zajišťuje blízká osoba. To potom slouží jako doklad blízké osoby pro zdravotní pojišťovnu a ČSSZ – na jehož základě má pečující osoba po dobu poskytování pomoci hrazeno zdravotní pojištění státem a doba pečování se jí započítává jako náhradní doba pro účely důchodového pojištění. Toto potvrzení získá vždy maximálně jedna pečující osoba.

Jak postupovat při zhoršení stavu nemocného

Při zhoršení stavu je možné podat **návrh na zvýšení PnP** (určení vyššího stupně závislosti na pomoci jiné fyzické osoby). Podává se na stejném místě jako původní žádost, jedná se o jiný formulář a proces rozhodování probíhá stejně jako u podání první žádosti (sociální šetření + posudkový lékař).

Pravidla vyplácení příspěvku na péči

PnP se nevyplácí, jestliže je příjemci po celý kalendářní měsíc poskytována zdravotní péče formou ústavní péče v nemocnici nebo odborném léčebném ústavu. Pečující osoba je **povinna do 8 dnů písemně ohlásit** na sociální odbor příslušného obecního úřadu, který příspěvek vyplácí, **přijetí příjemce PnP do nemocnice nebo odborného léčebného ústavu**.

Schopnost rozhodovat o volbě služeb může být u člověka s AN snižena

Pokud nemůže příjemce PnP přijímat nebo nevyužívá PnP či nemůže využívat k zajištění potřebné pomoci, ustanoví obecní úřad obce s rozšířenou působností **zvláštního příjemce**

¹ www.iregistr.mpsv.cz

Na této adrese zjistíte základní informace o poskytovatelích sociálních služeb v každém regionu ČR – název, sídlo, druh služby, pro koho je služba určena (cílová skupina) a především kontakty. Stejně informace také sdělí každý registrující orgán – Krajský úřad.

příspěvku – tím může být pečující osoba. V tomto případě není nutné omezovat způsobilost k právním úkonům. Souhlas příjemce se nevyžaduje, pokud z vyjádření ošetřujícího lékaře vyplývá, že vzhledem ke svému zdravotnímu stavu není příjemce schopen tohoto souhlasu.

Podle čeho se stanovuje výše příspěvku na péči

Míra závislosti na pomoci jiné osoby se určuje podle počtu nezávládnutých úkonů péče o vlastní osobu a úkonů soběstačnosti. Nezávládnutí úkonu znamená, pokud osoba není schopna dlouhodobě, samostatně, spolehlivě a opakovaně úkon provést, ale také rozpoznat potřebu úkonu a zkontrolovat správnost jeho provedení.

Při posuzování péče o vlastní osobu pro účely stanovení stupně závislosti se hodnotí schopnost zvládat tyto úkony:

- I. a) příprava stravy,
- b) podávání, porcování stravy,
- c) přijímání stravy, dodržování pitného režimu,
- d) mytí těla,
- e) koupání nebo sprchování,
- f) péče o ústa, vlasy, nehty, holení,
- g) výkon fyziologické potřeby včetně hygieny,
- h) vstávání z lůžka, uléhání, změna poloh,
- i) sezení, schopnost vydržet v poloze v sedě,
- j) stání, schopnost vydržet stát,
- k) přemísťování předmětů denní potřeby,
- l) chůze po rovině,
- m) chůze po schodech nahoru a dolů,
- n) výběr oblečení, rozpoznání jeho správného vrstvení,
- o) oblékání, svlékání, obouvání, zouvání,
- p) orientace v přirozeném prostředí,
- q) provedení si jednoduchého ošetření,
- r) dodržování léčebného režimu.

Při posuzování soběstačnosti pro účely stanovení stupně závislosti se hodnotí schopnost zvládat tyto úkony:

- II. a) komunikace slovní, písemná, neverbální,
- b) orientace vůči jiným fyzickým osobám, v čase a mimo přirozené prostředí,
- c) nakládání s penězi nebo jinými cennostmi,
- d) obstarávání osobních záležitostí,
- e) uspořádání času, plánování života,
- f) zapojení se do sociálních aktivit odpovídajících věku,
- g) obstarávání si potravin a běžných předmětů (nakupování),

- h) vaření, ohřívání jednoduchého jídla,
- i) mytí nádobí,
- j) běžný úklid v domácnosti,
- k) péče o prádlo,
- l) přepírání drobného prádla,
- m) péče o lůžko,
- n) obsluha běžných domácích spotřebičů,
- o) manipulace s kohouty a vypínači,
- p) manipulace se zámky, otevírání, zavírání oken a dveří,
- q) udržování pořádku v domácnosti, nakládání s odpady,
- r) další jednoduché úkony spojené s chodem a udržováním domácnosti.

Výše příspěvku na péči pro osoby starší 18 let činí za kalendářní měsíc:

- a) 2 000 Kč, jde-li o stupeň I (lehká závislost – nezvládnutí více než 12 úkonů), a to 1 000 Kč hotově (nebo na účet) a 1 000 Kč formou poukázky určené k úhradě za sociální služby poskytnuté registrovaným poskytovatelem. **Neplatí, pokud pomoc poskytuje pouze jediná blízká osoba v plném rozsahu.** Blížší informace a podmínky výplaty PnP je nutné konzultovat s pracovníky obecního úřadu, který dávku vyplácí.
- b) 4 000 Kč, jde-li o stupeň II (středně těžká závislost – nezvládnutí více než 18 úkonů).
- c) 8 000 Kč, jde-li o stupeň III (těžká závislost – nezvládnutí více než 24 úkonů).
- d) 12 000 Kč, jde-li o stupeň IV (úplná závislost – nezvládnutí více než 30 úkonů).

Dávky sociální péče

Existují další dávky sociální péče, o které je možné žádat na sociálním odboru příslušného obecního úřadu (dle trvalého bydliště žadatele – postižené osoby). Jedná se o dávky pro občany těžce zdravotně postižené a občany s těžkými vadami nosného nebo pohybového ústrojí (např. stavy po amputaci, funkční ztráta celé končetiny, postižení odkazující nemocného k pohybu na invalidním vozíku). U každé této dávky je nutné splnit několik zákonných podmínek pro vznik nároku, proto je **nutné každý případ individuálně prodiskutovat s pracovníky úřadu.**

Jaké jednorázové a opakující se dávky sociální péče jsou občanům poskytovány:

- Jednorázové příspěvky na opatření zvláštních pomůcek (jedná se o zdravotní pomůcky, které nehradí zdravotní pojišťovna nebo hradí jen částečně)
- Příspěvek na úpravu bytu (zejména úpravy směřující k bezbariérovému bydlení)
- Příspěvky na zakoupení, celkovou opravu a zvláštní úpravu motorového vozidla

- Příspěvek na provoz motorového vozidla
- Příspěvek na individuální dopravu²
- Příspěvek na úhradu za užívání bezbariérového bytu a garáže
- Příspěvek úplně nebo prakticky nevidomým občanům

Mimořádné výhody

Podle druhu a stupně postižení (určuje příloha č. 2 vyhlášky č. 182/1991 Sb.) jsou občanům přiznávány tzv. mimořádné výhody prvního až třetího stupně. Přiznáním těchto výhod (a vystavením průkazů TP, ZTP, ZTP/P) vzniká nárok např. na vyhrazené místo k sezení v MHD, na přednost při vyřizování úředních záležitostí, nárok na bezplatnou dopravu pravidelnými spoji MHD, slevu na jízdném, nárok na bezplatnou dopravu průvodce, slevy na vstupném; mimořádné výhody jsou také podmínkou pro přiznání některých dávek sociální péče. O mimořádné výhody lze žádat na sociálním odboru příslušného obecního úřadu (dle trvalého bydliště žadatele).

Kompenzační pomůcky včetně inkontinenčních (pleny)

V případě, že je potřeba osobě se sníženou soběstačností a sebeobslouhou pořídit kompenzační pomůcky, doporučujeme obrátit se na odborníka (fyzioterapeuta, ergoterapeuta z agentury domácí zdravotní péče nebo pečovatelské služby), který přesně určí, jaké pomůcky jsou vhodné, kdo pomůcky může předepsat, jaká firma pomůcku nabízí a za jakých podmínek. Základní poradenství poskytnou také praktičtí a odborní lékaři.

Kompenzační pomůcky předepíše lékař - specialista

Většinu pomůcek souvisejících se zhoršenou mobilitou pacienta (chodítka, polohovací postel, antidekubitní podložky a matrace, nástavce na WC, madla do koupelen atd.) předepisují odborní lékaři (ortoped, neurolog, rehabilitační lékař, chirurg). Jejich návrh ve většině případů ještě schvaluje posudkový lékař ČSSZ.

Pomůcky je také možné zapůjčit

Než pomůcku obdržíte, je možné si ji na překlenovací dobu vypůjčit v půjčovnách zdravotních pomůcek, kterými disponuje řada organizací pro zdravotně postižené či seniory (pečovatelské služby, osobní asistence) a také prodejny zdravotních pomůcek. Pomůcky lze také okamžitě koupit bez předpisu (bez finanční účasti zdravotní pojišťovny).

² Tento příspěvek je určen osobám, které se pravidelně individuálně dopravují, nejsou vlastníkem nebo provozovatelem motorového vozidla, na které využívají příspěvek, a mají těžké vady pohybového aparátu, jsou nevidomí či v době léčení zhoubného nádoru. Dávka se poskytuje na období kalendářního roku a činí 6 500 Kč. Jsou-li splněny podmínky pro přiznání příspěvku až v průběhu kalendářního roku, výše příspěvku činí poměrnou část z výše uvedené částky.

Pleny

Zvláštní oblastí jsou inkontinenční pomůcky (speciální vložky, pleny, kalhotky, podložky atd.). Existují tři stupně inkontinence (lehká, střední a těžká). **Stupeň inkontinence určuje gynekolog nebo urolog a ti mohou předepsat určené množství pomůcek, které hradí zdravotní pojišťovna** (u každého stupně existuje měsíční až tříměsíční finanční limit na pořízení těchto pomůcek dle stupně závažnosti inkontinence).

Na základě zprávy odborných lékařů mohou pomůcky předepisovat také praktičtí lékaři. Finanční limity jsou u všech zdravotních pojišťoven stejné. Pokud je fakticky potřeba většího množství plen, musí si je pacient hradit nad finanční limit sám, spotřebu plen je však možné výrazně ovlivnit.

Důležité je poradit se s odborníkem o výběru nejvhodnějšího typu plen pro Vašeho nemocného, a to těch se správnou savostí (absorpčí), přiměřené velikosti (dle hmotnosti nemocného), dle stavu – jiný typ je pro pacienty chodící, jiný pro ležící.

Řadu nepříjemných potíží s pomočováním vyřeší také dobře zvolený typ pleny – lehčí na den a silnější na noc, kdy pak odpadá nutnost častého přebalování.

Nezbytná je i péče o pokožku, s výběrem vhodné kosmetiky chránící před opruzením či zapařením Vám jistě rádi poradí v každé lékárně.

Poskytovatelé sociálních služeb

Péči o svého nemocného blízkého je možné sdílet společně s profesionálními poskytovateli sociálních služeb. Tito poskytovatelé jsou ze zákona zaregistrováni v **Registru poskytovatelů sociálních služeb**, který lze najít na internetové adrese:

iregistr.mpsv.cz.

Na této adrese zjistíte základní informace o poskytovatelích sociálních služeb v každém regionu ČR – název, sídlo, druh služby, pro koho je služba určena (cílová skupina) a především kontakty. Stejně informace také sdělí každý registrující orgán – krajský úřad.

Každý poskytovatel je povinen poskytnout všechny služby (v rozsahu, který deklaruje v Registru poskytovatelů SS) každému, kdo je cílovou skupinou poskytovatele a o službu oficiálně zažádá.

Jediným důvodem pro odmítnutí služby je plná kapacita poskytovatele. Každý poskytovatel je povinen vést evidenci neuspokojených žadatelů o službu a o volné kapacitě žadatele informovat (týká se také pobytových zařízení sociálních služeb).

Péči rodinných příslušníků lze kombinovat s různými druhy sociálních služeb profesionálních poskytovatelů. Využívat můžete například těchto služeb:

Pečovatelská služba

Pečovatelská služba je především terénní služba poskytovaná v **domácnostech** osob se sníženou soběstačností. Pečovatel/ka dochází v předem dohodnutý čas ke klientovi a provádí **dohodnuté úkony**, jako jsou:

- pomoc při zvládnutí běžných úkonů péče o vlastní osobu (oblékání, přesuny v rámci bytu atd.),
- pomoc při osobní hygieně (koupání, sprchování, ranní a večerní hygiena včetně holení),
- poskytnutí stravy nebo pomoc při zajištění stravy (včetně přípravy a podání pokrmů), pomoc při zajištění chodu domácnosti (úklid, nákup, pochůzky),
- zprostředkování kontaktu se společenským prostředím (např. doprovody k lékaři, na úřady atd.).

Osobní asistence

Služby osobní asistence poskytují stejné druhy úkonů jako pečovatelská služba, navíc můžete žádat výchovné, vzdělávací a aktivizační činnosti a pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí. Služby osobní asistence jsou navíc **časově neomezeny** (24 h denně). Osobní asistenti by měli být seznámeni s problematikou AN, a proto se nebojte se na poskytovatele služeb osobní asistence obrátit, když si potřebujete dojit např. na poštu, ke kadeřníkovi anebo si potřebujete odpočinout.

Odlehčovací služby

Odlehčovací služby jsou **především pobytové služby** poskytované osobám se sníženou soběstačností, o které je jinak pečováno v jejich přirozeném sociálním prostředí (doma). Cílem služby je umožnit pečující blízké osobě nezbytný odpočinek, ale také zajištění péče v době, kdy má pečující osoba před sebou např. operační zákrok či lůžekský pobyt. Klient odchází do pobytového zařízení (většinou je maximální délka pobytu 3 měsíce), kde je mu poskytována 24hodinová péče. Na úhradu za sociální služby v zařízení je možné využít příspěvek na péči.

Centra denních služeb (denní stacionáře)

V centrech denních služeb se poskytují **ambulantní služby** (zhruba v rozsahu úkonů pečovatelské služby) osobám se sníženou soběstačností. Tato centra jsou většinou v provozu v době, kdy blízké pečující osoby docházejí do zaměstnání (nebo si potřebují vyřídit nutné záležitosti nebo si odpočinout), a mají tak jistotu zabezpečení sociálních služeb pro svého blízkého v této době. Péče probíhá v sociálním zařízení, do kterého pečující osoby klienta přivážejí (nebo je zajištěn odvoz přímo poskytovatelem), a v odpoledních hodinách ho zase odvázejí zpět do domácnosti klienta. Tato forma péče je vhodná zejména před vážným zhoršením AN. Nemocný potřebuje sociální kontakty a řada činností prováděných v centru denních služeb mu může sloužit jako trénink jeho dovedností.

Maximální úhrady za úkony sociálních služeb určuje vyhláška (505/2006 Sb.), mohou být u jednotlivých poskytovatelů různé a lze je hradit z příspěvku na péči.

Domy pro seniory a domovy se zvláštním režimem

Jedná se o pobytová zařízení sociálních služeb určená pro **trvalé umístění klienta**. V těchto zařízeních je zajištěna 24hodinová péče (sociální) a také dostupná zdravotní péče (většinou přímo na pracovišti). Tato zařízení jsou určena osobám, jejichž stav vyžaduje trvalé sledování a intenzivní péči. Provoz v domovech se zvláštním režimem je přizpůsoben specifickým potřebám osob s Alzheimerovou nemocí a ostatními typy demencí (přizpůsobený denní režim, prostory zařízení, proškolený personál, specifický přístup všech zaměstnanců atp). Některé domy pro seniory mají zvláštní oddělení pro takto postižené osoby.

Úhrady za služby v těchto typech zařízení se rovnají příspěvku na péči.

Domácí zdravotní péče – home care

Pokud pacient potřebuje zdravotní péči ve svém přirozeném domácím prostředí, provádí ji **na základě indikace praktického lékaře** (nebo ji indikuje lékař při propouštění z nemocniční péče) zdravotní sestra přímo v domácnosti pacienta. Jedná se např. o tyto úkony:

- aplikace injekcí, převazy, odběr biologického materiálu
- ošetrovatelská rehabilitace, měření tělesných funkcí, péče o stomie
- fyzioterapie či domácí hospicová péče

Služby poskytují agentury domácí zdravotní péče (home care) nebo pečovatelské služby poskytující také domácí zdravotní péči. Informace lze získat u praktického lékaře ve všech regionech.

Lékařem indikovaná domácí zdravotní péče je plně hrazena ze zdravotního pojištění.

Řízení o způsobilosti k právním úkonům

Když je zřejmé, že nemocný AN má vážné problémy s hospodařením s financemi a majetkem, a může tím dojít k vážné majetkové nebo jiné újmě, je možné navrhnout omezení způsobilosti k právním úkonům (dříve „svéprávnost“). Řízení o způsobilosti k právním úkonům by vždy mělo vést k ochraně nemocného před újmami, které by bez změny způsobilosti hrozily.

Tento krok je velmi závažný, je nutné jej vždy pečlivě prodiskutovat s odborníky (lékař, právník).

Zahájení řízení o způsobilosti k právním úkonům

Řízení o způsobilosti k právním úkonům může být zahájeno na základě podnětu (návrhu) zdravotnického zařízení, státního orgánu, ale také jednotlivce (např. rodinného příslušníka). K tomuto řízení dochází především v případě, že nemocný má na základě duševní poruchy trvalého charakteru – např. Alzheimerova – choroba výrazně narušené rozhodovací schopnosti. Výsledkem tohoto soudního řízení může být zbavení nebo omezení způsobilosti k právním úkonům a ustanovení opatrovníka³, který je pak oprávněn ve věcech majetkoprávních, pracovně právních a dalších, které stanoví vždy pouze soud, za postiženou osobu rozhodovat.

Zdroje:

Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách

Vyhláška č. 505/2006 Sb.

Vyhláška č. 182/1991 Sb.

Občanský zákoník

Občanský soudní řád

Pozn.: Údaje uvedené v příručce vycházejí z právní úpravy platné ke dni 30. listopadu 2009. Při uplatňování nároků je však nutné vždy vycházet z aktuálně platných znění zákonů, nařízení a vyhlášek.

³ Opatrovníkem správní orgán ustanoví toho, u koho je osoba, již se opatrovník ustanovuje, v péči, anebo jinou vhodnou osobu. Tato osoba je povinna funkci opatrovníka přijmout, pokud jí v tom nebrání závažné důvody. Opatrovníkem nelze ustanovit osobu, o níž se lze důvodně domnívat, že má takový zájem na výsledku řízení, který odůvodňuje obavu, že nebude řádně hájit zájmy opatrovance.

Důležité kontakty:

Ministerstvo práce a sociálních věcí

Odbor sociálních služeb

Na Poříčním právu 1

128 01 Praha 2

tel.: +420 221 921 111

e-mail: posta@mpsv.cz

www.mpsv.cz, www.esfcr.cz

Zlatá linka seniorů

tel: 800 200 007

e-mail: zlatalinka@elpida.cz

Praktické informace a doporučení z oblasti medicíny, práva, psychologie, systému sociální podpory a pomoci

Česká alzheimerská společnost (ČALS)

Šimůnkova 1600, 182 00 Praha 8 - Kobylisy

tel.: 286 883 676, 283 880 346

martina.matlova@gerontocentrum.cz

www.alzheimer.cz

www.gerontologie.cz

Komplexní služby nemocným a jejich blízkým

Přehled kontaktních míst ČALS v jednotlivých regionech ČR

Život 90, Dům Portus

Karolíny Světlé 18, 110 00 Praha 1

Senior telefon: 800 157 157 (volání zdarma)

Půjčovna pomůcek

Po-Pá: od 7.00 do 14.00 hod.

tel.: 222 333 507

Informační a poradenské centrum pro seniory

Psychologická a mezigenerační poradna

Půjčovna zdravotních pomůcek

Občanská poradna REMEDIUM

Křišťanova 15, 130 00, Praha 3

tel.: 272 743 666, mob.: 605 284 737

www.remedium.cz

Bezplatná, nezávislá, důvěrná a nestranná pomoc, praktické, věcné a správné informace o Vašich právech a povinnostech, kontakty na organizace zaměřené na odbornou pomoc

Klub REMEDIUM – centrum aktivit pro seniory

Táboritká 22, Praha 3

tel.: 222 712 940

www.remedium.cz

Pohybové a rehabilitační programy, vzdělávací programy, společenské akce, klubové aktivity, práce na internetu a na počítači, internetové stránky pro seniory, rekondiční pobyty, výlety a účast v Divadelním spolku Proměna

Seniorcentrum Limuzská, Elpida, o.p.s.

Limuzská 8, 100 00 Praha 10

tel.: 272 701 335, 274 013 239

e-mail: seniorcentrum.limuzska@elpida.cz

www.elpida.cz

Sociálně-zdravotní poradna pro blízké lidí nemocných AN

Počítačová poradna

Cesta domů o. s.

Bubenská 3, 170 00 Praha 7

tel./fax: 266 712 610

e-mail: info@cestadomu.cz

www.cestadomu.cz

Služby domácího hospice (pro ty, kteří chtějí s nemocným zůstat doma až do konce)

Poradenský servis

Příloha: Formulář „Žádost o příspěvek na péči“

SocS

Tiskopis prosím vyplívejte čitelně

podací razítko

Žádost o příspěvek na péči

A. Žadatel:

Příjmení:	Jméno ¹⁾ :	Titul:
Rodné příjmení ²⁾ :	Rodné číslo v ČR ³⁾ :	Státní příslušnost:
Trvalý pobyt: Obec:	Část obce:	
Ulice:	Č. p. ⁴⁾ :	Č. orient.: PSČ:
Bydliště ⁵⁾ : Obec:	Část obce:	
Ulice:	Č. p. ⁴⁾ :	Č. orient.: PSČ:
Telefon:	E-mail:	

B. Zástupce žadatele:

Vypíšte v případě, že žádost podává zástupce žadatele (zmocněnec, rodič, opatrovník, poručník, jiná fyzická osoba, které byla nezletilá osoba rozhodnutím příslušného orgánu svěřena do péče).

Příjmení:	Jméno ¹⁾ :	Titul:
Rodné příjmení ²⁾ :	Rodné číslo v ČR ³⁾ :	Státní příslušnost:
Trvalý pobyt: Obec:	Část obce:	
Ulice:	Č. p. ⁴⁾ :	Č. orient.: PSČ:
Telefon:	E-mail:	

C. Právník osoba zastupující žadatele:

Vypíšte v případě, že žádost podává právník osoba, která je zmocněnec, zástupcem pro řízení o dávce (zastupuje-li nezletilou osobu zařízení sociálních služeb) nebo opatrovníkem.

Název zařízení:	IČ:	
Adresa zařízení: Obec:	Část obce:	
Ulice:	Č. p. ⁴⁾ :	Č. orient.: PSČ:
Telefon:	E-mail:	

1) Uveďte všechna jména osoby.

2) Kolonku **Rodné příjmení** vyplívejte pouze v případě, že se liší od příjmení.

3) Cizinci, pokud nemají v ČR přiděleno rodné číslo, uveďte v kolonce **Rodné číslo v ČR** datum narození ve tvaru den, měsíc, rok a pohlaví ve tvaru: M nebo Z (muž nebo žena).

4) Pokud je místo čísla popisného přiděleno číslo evidenční, uveďte před číslem písmeno E.

5) Do kolonky **Bydliště** uveďte adresu, kde se žadatel zdržuje a kde je možno provést sociální setření. Je-li tato adresa shodná s adresou trvalého pobytu žadatele, kolonku nevyplívejte.

D. Informace pro poskytování příspěvku na péči v rámci EU:

Informace o žadateli:

Zaškrtněte jednu z uvedených variant.

- Žadatel je osobou, která je zdravotně pojištěná v jiném čl. státě EU nebo která pobírá důchod nebo dávky v nezaměstnanosti ze systému sociálního zabezpečení jiného čl. státu EU a nebo která vykonává výdělečnou činnost v jiném čl. státě EU
 není výše uvedenou osobou

Informace o rodičích žadatele mladšího 18 let:

Vypište pouze v případě, že žadatel je mladší 18 let. Zaškrtněte jednu z uvedených variant.

- Alespoň jeden z rodičů žadatele mladšího 18ti let je osobou, která je zdravotně pojištěná v jiném čl. státě EU nebo která pobírá důchod nebo dávky v nezaměstnanosti ze systému sociálního zabezpečení jiného čl. státu EU a nebo která vykonává výdělečnou činnost v jiném čl. státě EU
 Žádný z rodičů žadatele mladšího 18ti let není výše uvedenou osobou

E. Ošetřující lékaři žadatele:

Vypište údaje, které jsou vám o ošetřujícím lékaři známy.

Příjmení:	Jméno:	Titul:
Název zařízení:		
Oddělení:		
Adresa: Obec:	Část obce:	Č. p. ⁴⁾ :
Ulice:		Č. orient.: PSČ:
Telefon:	E-mail:	
Příjmení:	Jméno:	Titul:
Název zařízení:		
Oddělení:		
Adresa: Obec:	Část obce:	Č. p. ⁴⁾ :
Ulice:		Č. orient.: PSČ:
Telefon:	E-mail:	
Příjmení:	Jméno:	Titul:
Název zařízení:		
Oddělení:		
Adresa: Obec:	Část obce:	Č. p. ⁴⁾ :
Ulice:		Č. orient.: PSČ:
Telefon:	E-mail:	

F. Způsob výplaty dávky:

Zaškrtněte jednu z následujících čtyř variant a do příslušné tabulky uveďte doplňující informace.

 na účet u peněžního ústavu v ČR vedeném v CZK:

Číslo účtu:	Kód banky:	Specifický symbol ⁶⁾ :
-------------	------------	-----------------------------------

 na účet zahraničního peněžního ústavu v EU:

Příjemce	IBAN:	Měna:
	Název:	
	Adresa: Město:	Stát:
(uveďte alespoň město a stát)		
Banka příjemce	BIC/SWIFT:	
	Název:	
	Adresa: Město:	Stát:
(uveďte alespoň město)		

 poštovní poukázkou: žadatel zástupci⁷⁾ žadatel na jinou adresu: zástupci⁷⁾ na jinou adresu:

Obec:	Část obce:
Ulice:	Č. p. ⁴⁾ : Č. orient.: PSČ:

G. Prohlášení:

Veškeré údaje v této žádosti jsou pravdivé a jsem si vědom(a) případných následků, které by pro mne z nepravdivých údajů vyplývaly.

Podpisem rovněž dávám svůj výslovný souhlas k tomu, aby

- státní orgány a další právnické osoby sdělily příslušnému úřadu, který o dávce rozhoduje nebo ji vyplácí, údaje o přihlášení se žadatele k trvalému pobytu
- příslušné právnické osoby a fyzické osoby sdělily OSSZ, který bude posuzovat stupeň závislosti na pomoci jiné fyzické osoby, informace o zdravotním stavu

Jsem si vědom(a) povinnosti písemně ohlásit příslušnému úřadu, který o příspěvku na péči rozhoduje, do 8 dnů změny ve skutečnostech, které jsou rozhodné pro trvání nároku na příspěvek na péči, jeho výši a výplatu a do 8 dnů změny poskytovatele sociálních služeb nebo osoby, která pomoc poskytuje.

Formulář jsem převzal(a) z oficiálních webových stránek Ministerstva práce a sociálních věcí, nezměnil(a) jsem na něm žádné písemné texty, pouze jsem pravdivě vyplnil(a) kolony určené k vyplňování.

V	dne	. . 20	Podpis žadatele:
---	-----	--------	------------------

K žádosti prosím doložte

- pro všechny uvedené osoby průkaz totožnosti, u dětí do 15 let rodný list
- Oznámení o poskytovateli pomoci**

Údaje, pro které na formuláři nedostačuje vyhrazené místo, uveďte na volném listě a přiložte k tiskopisu.

Formuláře žádosti příspěvek na péči naleznete na internetové adrese <http://portal.mpsv.cz/forms> nebo si je vyzvednete na pracovišti příslušného úřadu, který o dávce rozhoduje. Na toto pracoviště se také obraťte, pokud budete mít při vyplňování pochybnosti.6) Kolonku **Specifický symbol** vyplňte pouze v případě Československé obchodní banky pro účty s číslem 6699.

7) Zástupci lze příspěvek na péči vyplácet pouze v případě, že se jedná o zákonného zástupce nebo jinou fyzickou osobu, která byla nezletilá oprávněná osoba svěřena do péče na základě rozhodnutí příslušného orgánu.

Poznámky:

Lined area for notes with horizontal lines.

Pfizer, spol. s r.o.
Stroupežnického 17, 150 00 Praha 5
tel.: 283 004 111, fax: 251 610 270
www.pfizer.cz